

МЯСТОТО НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ САЙТОВЕ И СОФТУЕРНИ ПРОДУКТИ В ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ

Бисерка Василева

Технически университет – София

Резюме. В настоящия труд е направен анализ на резултатите от проведено анкетно проучване с ученици и учители на територията на община Сливен. Целта на проучването е един актуален въпрос, а именно използват ли – и до каква степен – българските ученици и учители образователни сайтове и образователни софтуерни продукти при подготовката си за учебния ден. Резултатите дават възможност за подобряване на качеството на учебната работа.

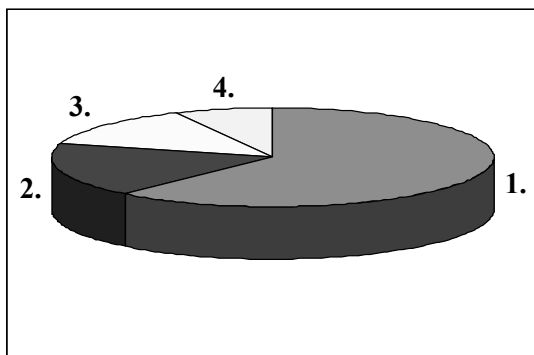
Keywords: general educational sites, educational software products, e-learning

В съвременния етап от развитието на педагогическата наука и практика проблемът с използването на компютърните технологии в образователно-възпитателния процес е особено актуален. Използването на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) в обучението както самостоятелно, така и като част от обучението по различните дисциплини, цели оползотворяване на познавателния потенциал на учениците и ефективността на образователно-възпитателното взаимодействие между учител и ученици. Достъпът на учениците до съвременните информационни технологии е една възможност знанията, които те трябва да придобият като образователни стандарти, да бъдат разработени върху електронни платформи или в други електронни форми, така че виртуално да преживеят знанието.

В периода декември 2012 г. – февруари 2013 г. бе проведено анкетно проучване в 72 училища на територията на РИО – Сливен, с цел проучване на проблема за използването на образователни сайтове и образователни софтуерни продукти от учители и ученици при подготовката им за учебния ден. Общ брой анкетирани – 3096. Така броят анкетирани дава достатъчната и необходима гаранция, освен съдържанието на анкетната карта, за представителна достоверност и валидност на резултатите. С резултатите, получени след обработката на събраните емпирични данни чрез трите анкетни карти, и съответния коментар на резултатите може да се представи реалната емпирична картина за готовността и мотивацията за използване на образователни софтуери и обра-

зователни сайтове в подготовката за учебния ден през погледа на участниците в образователно-възпитателния процес: ученици, учители и директори.

На фиг. 1 е представен броят на анкетираните ученици по общини. За управленския анализ е от съществено значение именно разпределението на мненията на учениците по общини, доколкото всяка община има своя специфика. Тя е важна от демографска и социокултурна, локална гледна точка.

Фигура 1. Брой на анкетираните ученици по общини

1. община Сливен – 1019 изследвани ученици;
2. община Нова Загора – 294 изследвани ученици;
3. община Котел – 224 изследвани ученици;
4. община Твърдица – 118 изследвани ученици.

От изследването бяха установени данни, които сочат не само броя на сайтовете, но и – което е далеч по-важно – кои и какви сайтове по съдържание подбират учениците. Косвено може да се съди за практиката на техните учители да ги съветват за видовете образователни сайтове. Това, от своя страна, е поредно доказателство, че учителите и като цяло училището има достатъчна готовност за електронен режим на обучение, наред с традиционния, като един добър ресурс за подобряване на качеството на обучението и образованието. Като перспектива за определена степен на управленски коректив се налага изводът, че е необходимо добре да се разграничава качественият образователен сайт от популярните, приложими единствено за междинна консумация, за първична ориентация. Такъв е случаят например с Wikipedia. Добър знак в същото време е, че учениците са посочили bg.wikipedia.org. Прави впечатление и честотното разпределение на използваните сайтове, което говори както за степента на тяхната популярност в образователната сфера, така и косвено за тяхното качество. Може да се предположи, че от една страна, по-малко

използваните сайтове са недостатъчно огласени, от друга – че според потребителите си – ученици, не са достатъчно полезни, а от трета – може би тяхната по-малка употреба се дължи на възрастово-сензитивната платформа и съдържание, което поместват. Всички тези, а навярно и други предположения, са предмет на друго, специално проучване. Не без значение е и споделяното от учениците от I до IV клас, че разчитат на помощта на своите родители при избора на сайт, който да използват, когато се подготвят вкъщи за учебните занятия. Очевидно е обаче, че подобна тенденция, съдържаща, от една страна, богат ресурс, включително и за приобщаване на родителите към ценността на училищното образование на своите деца, от друга страна, визира предимно подготвени и технически снабдени родители. Далеч не всички са такива. Управленският извод, който се налага в случая, е, че е необходима по-специална стратегия в тази посока.

В таблица № 1 е представен броят на анкетираните учители според разпределението им по общини в област Сливен.

Таблица № 1

Община	Всичко
Община Сливен	906
Община Нова Загора	244
Община Котел	137
Община Твърдица	82
Област Сливен	1369

На въпроса „Какъв образователен софтуер използвате в пряката си работа и как е осигурен – със средства от бюджета на училището, с лични средства, от дарения, МОН, други?“ само 327 учители са отговорили, че използват в пряката си работа образователен софтуер. Според тези учители най-подходящи са Jumpido – образователен софтуер, разработен за часовете по математика в началния етап на основната образователна степен, и Envision – един компютър, много мишки. Други образователни софтуери и платформи, които се използват от учителите в област Сливен, са: Moodle, Course Lab – създаване и приложение на електронен курс за обучение, Hot Potatoes 6, Comenius Logo, Tool kids, GEONExT, GeoGebra, Interwrite workspace, STU – за обучение по немски език, Qedos Quiz Marker 1.3.1, DIA – графична безплатна програма, CADdy electrical; Capture – по техническо чертане; „Виртуално предприятие“, „Дизайн+“, expresspublishing upstream – за обучение по английски език; Bloodshed Dev C ++; elnstrucion – система за изпитване; Interactive Whiteboard Software

– за обучение по английски език. Една част от образователните софтуери са закупени със средства на училището, но има и такива, които са закупени със средства на училищни настоятелства или достъпът до тях е безплатен. Според голяма част от тези учители „учениците учат най-бързо и най-добре, когато учат емоционално“. Началните учители посочват уникалните възможности в работата с проекта Jumpido. Използването на Jumpido в образователно-възпитателния процес позволява учениците да възприемат знанията не само емоционално, но и с двигателна активност, която е дефицит в днешното време. Този образователен софтуер е разработен за часовете по математика в началния етап на основната образователна степен. Учениците се забавляват и учат. Подобно е становището на учителите и за проекта Envision – един компютър, много мишки. Според учителите, използващи тези два образователни софтуера, броят на отпадналите от училище ученици рязко е спаднал.

От направеното анкетно проучване се получава информация, че 561 учители от област Сливен ползват ресурси от Националната образователна мрежа: teachers.bg, sirmamedia.com, start.e-edu.bg, pomagalo.com, pomagalo.bg, domashno.net, ucha.se, bgLog.net, slovo.bg, litenet.bg, e-litera.com, resursi.e-edu.bg, Slideshare.net, bg.wikipedia.org, www.znam.bg, http://itpomagala.hit.bg, http://itbooks.hit.bg, biologiq.pomagalo.com, himiq.pomagalo.com, www.engagelive.net, [smarterkid 1.2](http://smarterkid.com), Masterypro.com, Mastery Pro.1.4.6, Lessonplanspage.com. Това са 41% от всички анкетирани учители. Установеният резултат е подходящ за последващ управленски размисъл в посока очертаване на тенденции и прилагане на по-нататъшни стратегии, за да се придаде устойчивост на положителната стойност на резултата, а същевременно да се коригира незадоволяващата стойност.

Броят на учителите, използващи тестове в електронен вариант, е само 291, т.е. 21% от всички анкетирани учители. Вероятно една от причините е, че няма достатъчно практически подходящи такива тестове, а друга предполагаема причина може да се открие във все още недостатъчната популярност и съответно – недостатъчна компетентност на учителите самостоятелно да разработват електронни тестови платформи и формати.

Според директорите, участващи в анкетното проучване, уроците, при които се използват образователни софтуерни продукти, са по-динамични, онагледени и интерактивни, всеобхватни, дават по-добра възможност за осъществяване на междупредметни връзки, голяма част от процесите в технологиите се онагледяват, демонстрацията и симулацията на процеси и явления чрез ИКТ оптимизират образователния процес; мотивацията на учениците за учене нараства; провокира се по-голяма активност от страна на учениците в учебния процес; привлича се вниманието на учениците с динамична информация, снимков материал, схеми; разнообразяват се методите на работа; информацията се възприема чрез повече сетива,

което е предпоставка ученикът да бъде в активна позиция за учене; часовете стават по-атрактивни и по този начин се привлича и задържа вниманието на учениците, мотивира се творчеството и креативността на учениците, вкл. чрез включването им в роля на „съ-автори“ на такива уроци; впечатленията от такъв урок са по-трайни; такъв вид уроци превръщат класната стая в привлекателно за ученика място. Въпреки добрите отзиви за прилагането на образователни софтуерни продукти в образователно-възпитателния процес всички директори считат, че към тези часове е необходимо да се подхожда прецизирано и балансирано. Така например голяма част от тях са на мнение, че за учениците билингви контактът „очи в очи“ е много по-полезен и важен в образователно-възпитателния процес с тях.

Българският ученик и българският учител познават и използват в пряката си учебна дейност образователни сайтове и образователни софтуерни продукти. Директорите на училища се опитват в рамките на делегирания бюджет да заделят средства за осигуряване на подходяща среда за прилагане на образователни софтуерни продукти в образователно-възпитателния процес: закупуване на необходима техника, осигуряване на необходимата квалификация на учителите и подходящия софтуерен продукт. Децата и учениците познават различните образователни сайтове, наши и чужди, и ползват техните услуги. Това означава, че има предпоставки да се работи за насърчване на навлизането и прилагането на е-обучение в българското училище.

ЛИТЕРАТУРА

- Димов, П. (2004) *Електронно обучение чрез интернет*, С. Зарайский, Д. (1997) *Управление чужим поведением*. Дубна.
- Николова, М. (2011) Специфика на образователните технологии. *Известия на Съюза на учените – Сливен*, ISSN 13112864, том 19.с. 97.
- Николова, М. (2011) Модулните технологии в дистанционното обучение. *Известия на Съюза на учените – Сливен*, ISSN 13112864, том 19.с. 105.
- Старибратов, И. (2011) Използването на интерактивни дъски в обучението по математика, *Образование и технологии*, бр.2, Бургас.
- Старибратов, И. (2008) Електронното учебно съдържание – основна част на електронното обучение. *Интердисциплинарен форум „България и Русия – посоки на взаимност“*, Русе.
- Стефанова, М. (2005) *Педагогическата иновация*, С.
- Стефанова, М. (1999) *Дидактическото общуване*, С.
- <http://www.teacher.bg/Article/Details/37407>

http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/strategies/programa_obrazovanie.pdf
http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/general/eqf/broch_bg.pdf

REFERENCES

- Dimov, P. (2004) *Elektronno obuchenie chrez internet*, S.
Zarayskiy, D. (1997) *Upravlenie chuzhim povedeniem*. Dubna.
Nikolova, M. (2011) Spetsifika na obrazovatelните технологии. *Izvestiya na Sayuza na uchenite – Sliven*, ISSN 13112864, tom 19.s. 97.
Nikolova, M. (2011) Modulните технологии v distantsionното obuchenie. *Izvestiya na Sayuza na uchenite – Sliven*, ISSN 13112864, tom 19.s. 105.
Staribratov, I. (2011) Izpolzvaneto na interaktivni daski v obuchenieto po matematika, *Obrazovanie i tehnologii*, br.2, Burgas.
Staribratov, I. (2008) Elektronното uchebno sadarzhane – osnovna chast na elektronното obuchenie. *Interdistiplinaren forum „Balgariya i Rusiya – posoki na vzaimnost”*, Ruse.
Stefanova, M. (2005) *Pedagogicheskata inovatsiya*, S.
Stefanova, M. (1999) *Didakticheskoto obshtuvane*, S.
<http://www.teacher.bg/Article/Details/37407>
http://www.minedu.government.bg/opencms/export/sites/mon/left_menu/documents/strategies/programa_obrazovanie.pdf
http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/general/eqf/broch_bg.pdf

THE ROLE OF EDUCATIONAL SITES AND SOFTWARE IN THE LEARNING PROCESS

Abstract. The paper analyzes the results of a survey of students and teachers in the municipality of Sliven. The aim of this study is to what extent, Bulgarian students and teachers educational websites and educational software in preparation for school. The results can improve the quality of academic work.

✉ **Mrs. Biserka Vasileva**
14, Bratya Miladinovi Str.
8801 Sliven, Bulgaria
E-mail: biserka_vm@abv.bg